

POŚRÓD ŻYWIOŁÓW

W 1981 roku grupa dwudziestu rodzin, skupionych w spółdzielni mieszkaniowej "Demeter", zapragnęła zamieszkać w bliskości i w zgodzie z na-

turą, w osiedlu, które wówczas nie mieściło się w normatywach urbanistycznych. Domy – połączone integralnie z ogrodami, z programem maksymal-

nie zaspokajającym potrzeby wielopokoleniowej rodziny – miały być bardziej miejscem realizowania pełni życia, niż tylko metrami kwadratowymi.

1. Południowa elewacja widziana z „dzikiego” brzegu stawu kąpielowego. W elewacji południowej znajduje się 60% powierzchni wszystkich okien zaprojektowanych w budynku. Dobra ekspozycja południowa i skierowanie okien elewacji zachodniej w stronę południowo-zachodnią pozwalają na bierne wykorzystanie energii słonecznej w sposób maksymalny. Lustro wody stawu służy jako powierzchnia odbijająca promieniowanie słoneczne w stronę elewacji, co jest ważne szczególnie rano i wieczorem, jesienią, zimą i wiosną (zimą w południe słońce penetruje wnętrza najgłębiej). Ogród zimowy, łączący dom z ogrodem, stanowi w dzień „pułapkę” słoneczną, a nocą bufor cieplny, pełniąc jednocześnie funkcję rekreacyjną.

2. Elewacja południowa. Podcień i wysunięte okapy sprawiają, że latem słońce nie przegrzewa pomieszczeń. W głębi działki widać mały dom gościnny. Między nim a dużym domem widoczna jest korzeniowa oczyszczalnia ścieków.

3. Elewacja zachodnia widziana z brzegu stawu odbierającego wodę wychodzącą z korzeniowej oczyszczalni ścieków. Elewacja zachodnia została w parterze „pofalowana”, aby skierować okna w maksymalnym stopniu na południe. Dzięki temu z wnętrza możliwe jest oglądanie ogrodu w obrazach skadrowanych oknami.

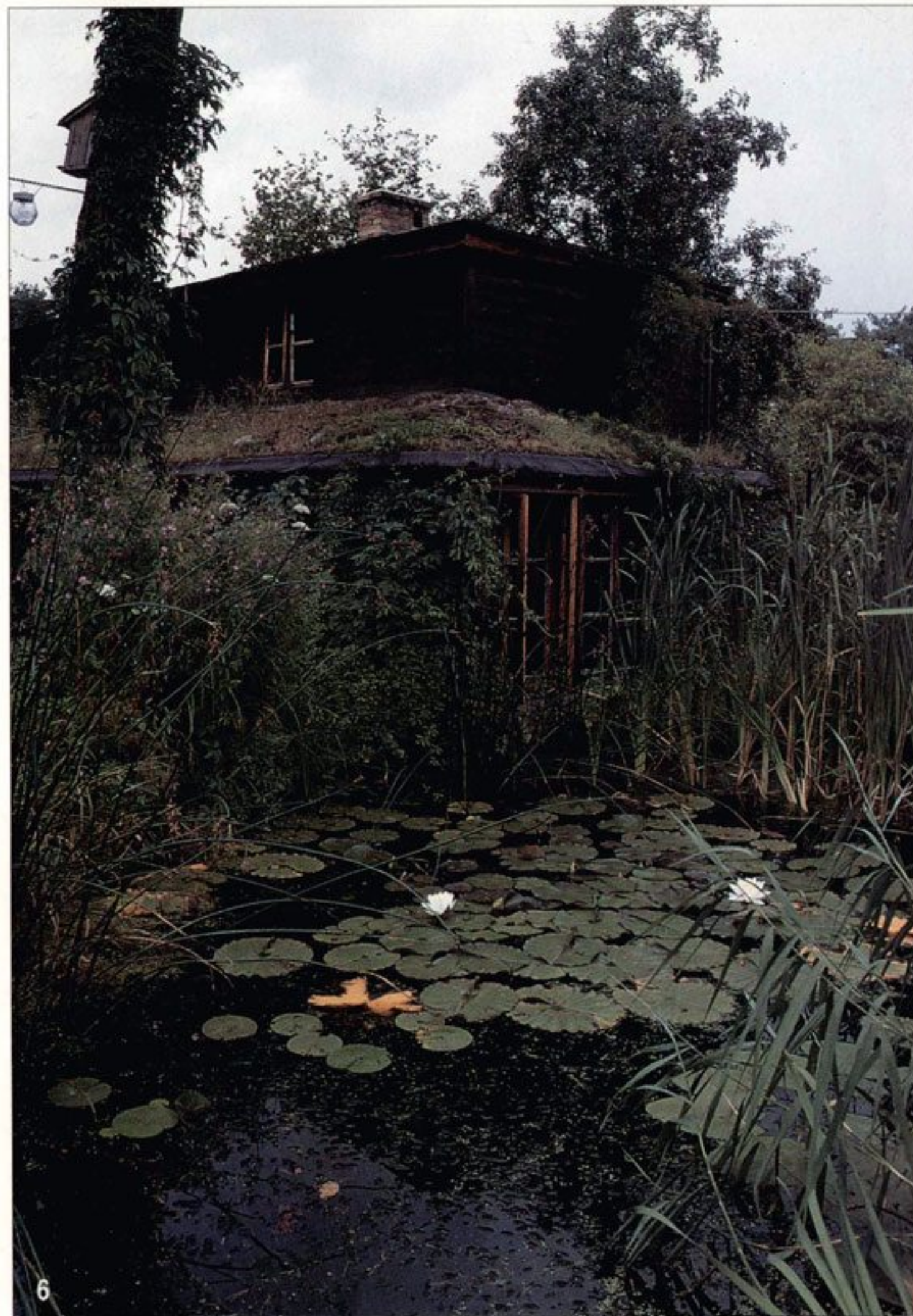
4. Elewacja zachodnia sąsiaduje z przydomową oczyszczalnią ścieków. Płynne ścieki z trzeciej komory osadnika przepompowywane są porcjami pozwalającymi na utrzymanie stałego podtopienia korzeniowej strefy złoża. Wegetacji roślin takich jak trzcina, pałka wodna, irysy, wiklina, wierzba sprzyja dobre nastoszenie poletka. Na piętrze domu widoczny jest niewielki zielony dach przy oknach pokoi dziecięcych.

5. Okno gabinetu wychodzące na zachód ukazuje zmieniający się wraz z porami dnia i roku obraz trzcinowej oczyszczalni ścieków.

Kilkuletnie próby uzyskania możliwości budowy na około pięciohektarowym areale starannie przemyślanego zespołu domów na dużych, zapewniających pewien stopień autonomii działkach nie powiodły się. Zainteresowane ich budową rodziny rozwiązały swoje potrzeby mieszkaniowe w różny sposób. Nie poddał się tylko jeden z liderów. Zainwestował w dalsze poszukiwania projektowe – w koncepcję domu przeznaczoną do wzniesienia na modelowej działce.

Idealem spółdzielni "Demeter" było, oprócz zrealizowania domów integralnie połączonych z ogrodami, uprawiania działki metodą biologiczno-dyna-

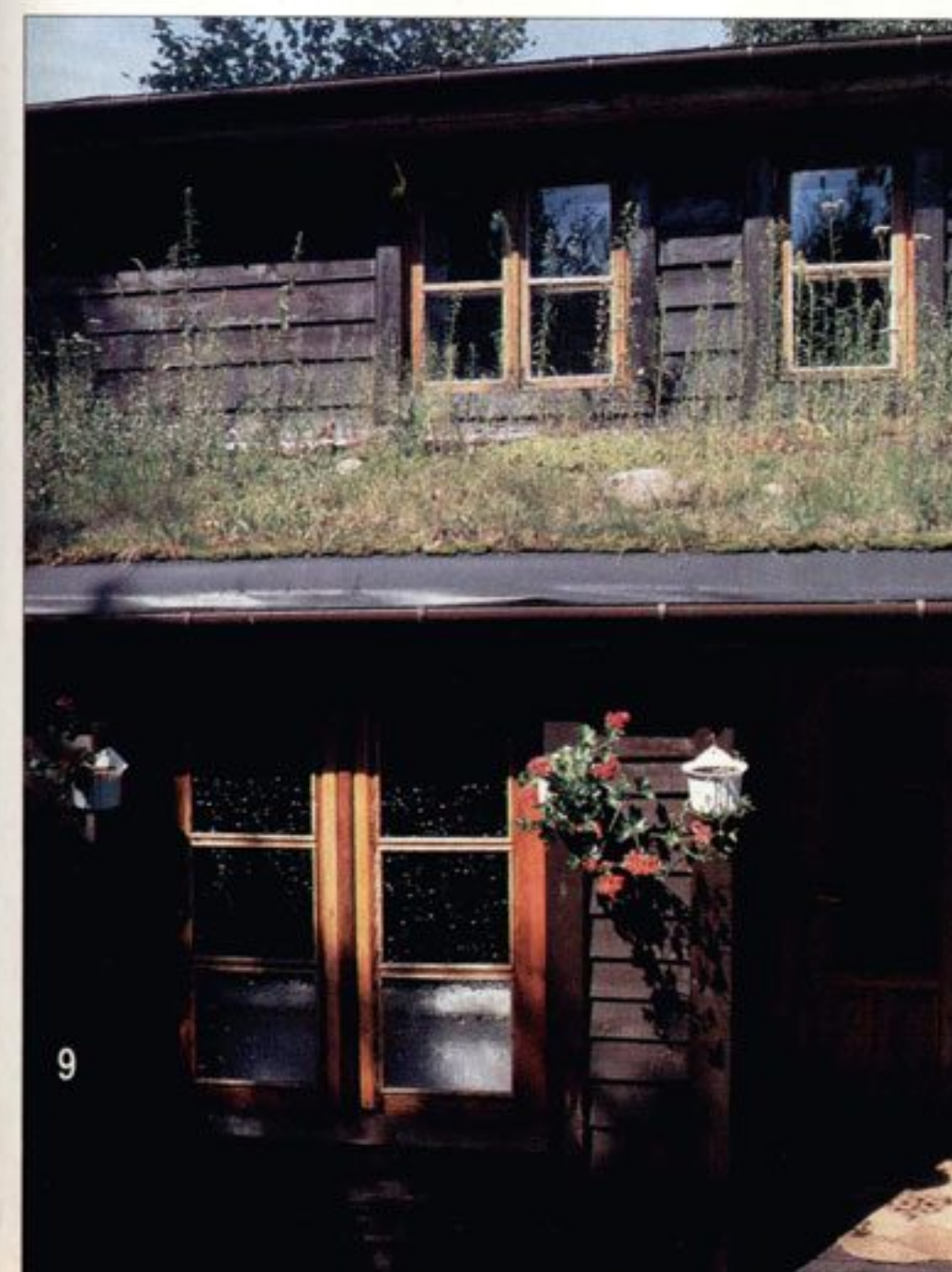
6. Widok na dom gościnny. Dach nad wejściem, częścią werandy i pokoju pokryty poszyciem leśnym. Roślinność (głównie rozchodniki) rozwija się tu w warunkach dużego nasłonecznienia na skąpej warstwie piaszczystej gleby. Narożnik werandy sąsiaduje z lustrem wody stawu doczyszczającego wodę z oczyszczalni korzeniowej.

7. Kaskada złożona z 12 form wirowych (flow-forms) umieszczona na skarpie wiaty parkingowej, nad stawem. Woda pobierana z dna stawu pulsując rytmicznie splywa przez specjalnie zaprojektowane naczynia o opływowym kształcie. Płynąc w dół kaskady, woda natlenia się, a dzięki rytmicznemu wirowemu ruchowi nabiera właściwości wzmacniających życie organiczne w niewielkim oczku wodnym połączonym ze stawem i oczyszczającym go w sposób naturalny.

8. System stawów, cieków wodnych i miejsc bagiennych sprzyja różnorodności biologicznej, tworzy odpowiedni mikroklimat i kreuje nowe wartości estetyczno-krajobrazowe.

9. Rosnące na dachu domu gościnnego pospolite chwasty stają się roślinami ozdobnymi.

10. Bogata roślinność stawu zdaje się wchodzić przez okno do zamkniętej werandy, z której wystarczy sięgnąć ręką, aby dotknąć lustra wody stawu doczyszczającego. Fachowo zaprojektowana i wykonana na działce oczyszczalnia korzeniowa nie stanowi żadnej uciążliwości. Pozwala natomiast zatrzymać cenną wodę w obrębie działki i zmniejszyć ekonomiczne i środowiskowe koszty utylizacji ścieków.

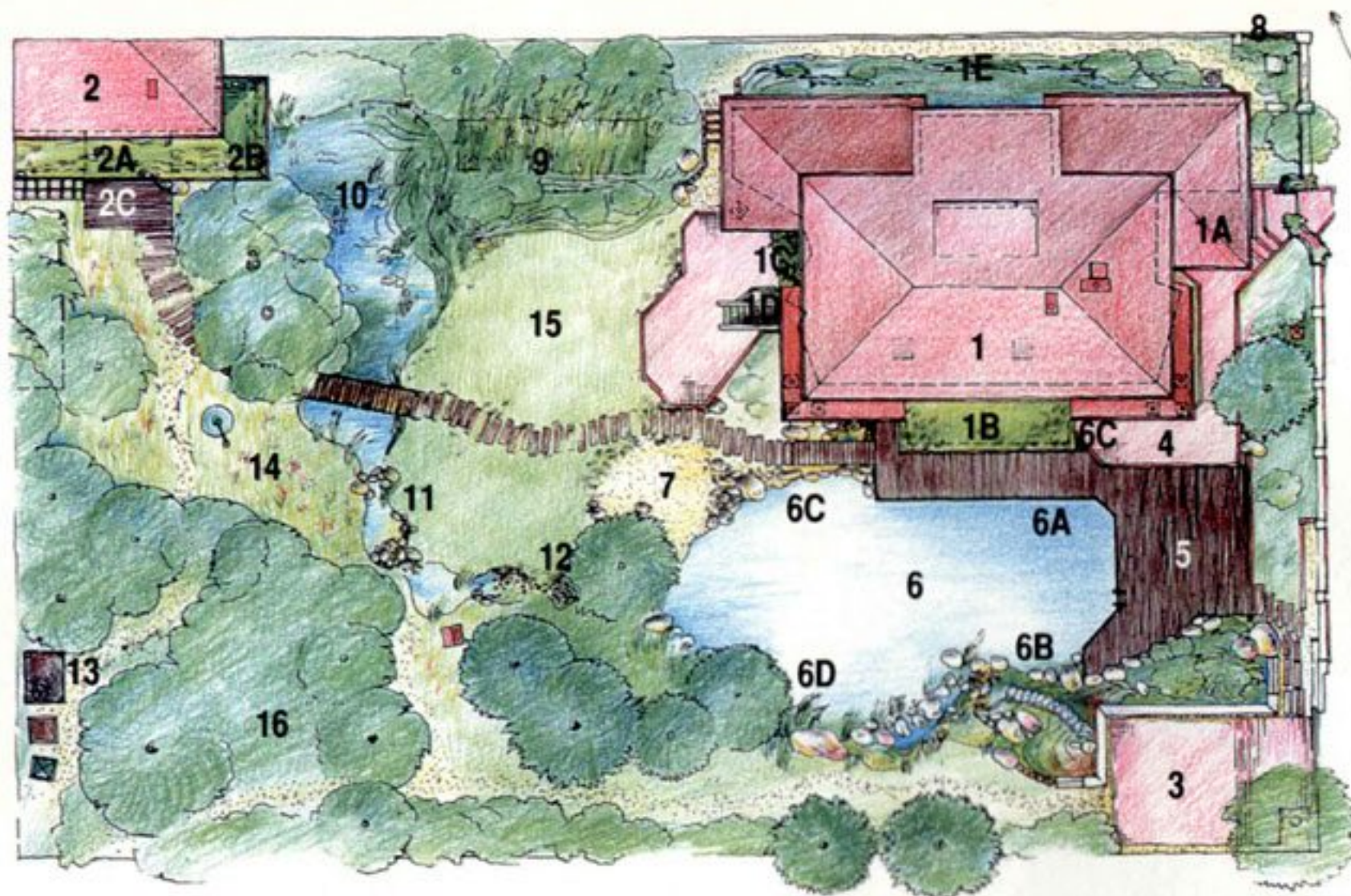
miczną. Każda parcela miała być podzielona na dwie części: siedliskową (ok. 600 m²), w której miał stanąć dom wraz z pomieszczeniami gospodarczymi, rozwiązanymi jako bufor cieplny dla domu, i drugą część przeznaczoną pod uprawy (ok. 1400 m²). Odpowiednia orientacja działki, rozciągającej się ze wschodu na zachód, oraz właściwa szerokość frontu od ulicy umożliwiałyby taki podział.

Usytuowanie budynku jak najbliższej ulicy i północnej granicy działki pozwala nie tylko na maksymalne nasłonecznienie elewacji i pomieszczeń, ale też sprawia, że ogrodowa część działki wkomponowuje się w większy kompleks zielony kwartałów zabudowy.

Zasady, które posłużyły do opracowania w latach osiemdziesiątych planu osiedla, są wciąż aktualne, chociaż domy spółdzielni „Demeter” nie powstały. Inwestor, którego dom prezentujemy – w latach dziewięćdziesiątych prezes Fundacji Poszanowania Energii – udowodnił, że zasady te nie są utopią. Zrealizował w dużej części swoje marzenie – zaprojektowany w sposób całościowy dom dla wielopokoleniowej rodziny, organicznie powiązany z ogrodem bogatym w wielorakie formy życia.

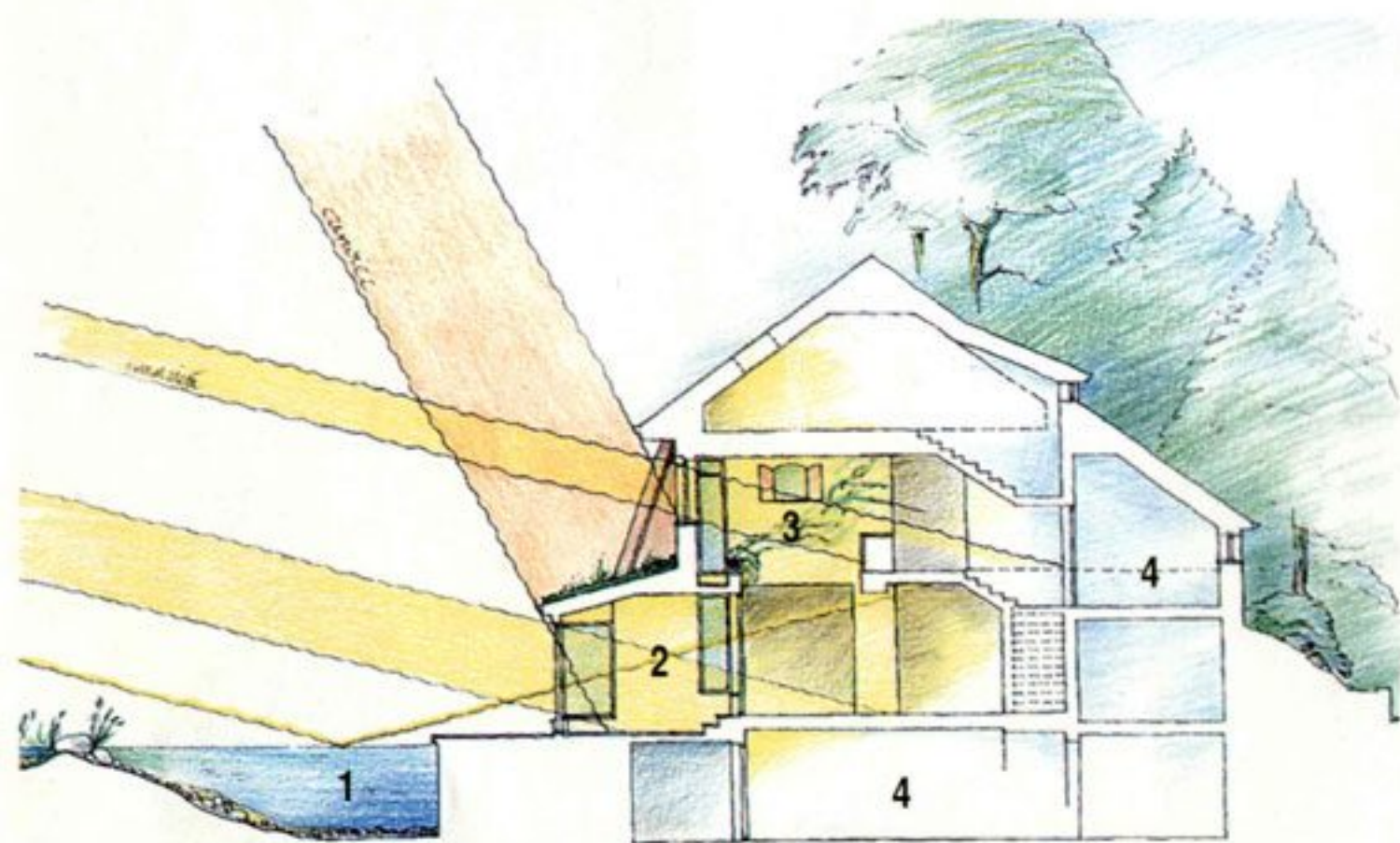
Działka odpowiednia do realizacji zamierzenia inwestora znalazła się. Położona w znanej podwarszawskiej miejscowości, na szczęście w pewnym oddaleniu od „zameczków” i „pałaców”, w sąsiedztwie niewielkich domów i lasu. Jako pierwszy powstał na niej zaadaptowany z bunkrowatego budynku gospodarczego mały dom gościnny,

Plan działki: 1 – dom zlokalizowany przy północnej granicy działki; w części północnej (w piwnicy, na parterze i na poddaszu) znajdują się pomieszczenia pełniące rolę buforu cieplnego dla zasadniczej bryły budynku; 1A – wejście do domu pod obszernym podcieniem. Strefa wejścia widoczna jest z kuchni mieszczącej się w południowo-wschodniej części planu; 1B – ogród zimowy przykryty zielonym dachem z roślinnością tąkową. Docelowo na dachu mają być umieszczone kolektory słoneczne do podgrzewania ciepłej wody; 1C – fragment zielonego dachu przy pokojach dziecięcych na piętrze; 1D – połączenie piwnicy z tarasem ogrodowym (schodami); 1E – skarpa dodatkowo izolująca dom od strony północnej; 2 – domek gościnny przebudowany z pomieszczenia na sprzęt ogrodniczy; 2A – zielony dach z poszyciem leśnym; 2B – przeszklona weranda od strony południowo-wschodniej (miejsce spożywania posiłków); 2C – taras i podcień, wejście do domku; 3 – miejsce parkowania pojazdów, w przyszłości wiata przykryta zielonym dachem stanowiącym całość z ogrodem skalnym założonym na skarpie z ziemi z wykopów, którą wiata obsypana jest od strony północnej; 4 – taras przy kuchni, miejsce spożywania posiłków w ogrodzie, osłonięte od słońca i deszczu rozkładaną markizą; 5 – taras rekreacyjny w reprezentacyjnej części ogrodu, z nawierzchnią w formie pokładu z desek; 6 – staw kąpielowy; 6A – najgłębsza część sta-

wu; 6B – kaskada z form wirowych – element naturalnego systemu oczyszczania wody w stawie; 6C – naturalne filtry wody deszczowej zbieranej z dachu budynku, odprowadzanej do stawu; 6D – łagodne brzozy stawu, siedlisko wilgotne; 7 – plaża piaszczysto-żwirowa; 8 – osadnik trzykomorowy na ścieki, w którym następuje beztlenowa faza oczyszczania. Z ostatniej komory ścieki pompowane są do przydomowej oczyszczalni; 9 – korzeniowa oczyszczalnia ścieków systemu profesora Kic-kutha, rozwiązana jako ogród bogaty w roślinność środowisk bagiennych. W strefie korzeniowej specjalnego filtra glebowego, obsadzonego głównie trzciną, następuje tlenowa faza rozkładu zanieczyszczeń. Całość izolowana jest tak, aby zanieczyszczona woda nie przedostawała się do otaczającego gruntu; 10 – staw doczyszczający – od-

biornik wody wysączającej się ze złoża oczyszczalni korzeniowej jest siedliskiem wielu gatunków roślin i zwierząt. Wodę dotlenia mała fontanna; 11 – siedlisko podmokłe w formie cieków wodnych – od stawu, w kierunku łąki; 12 – torfowisko. Wśród roślinności – poidelko dla ptaków – forma wirowa w kształcie źródełka; 13 – kompostownik na odpady pochodzenia organicznego. Odpady z ogrodu kompostowane są w dużym skrzyniowym kompostowniku, odpady kuchenne, ale i chwasty, ulegają rozkładowi w kompostownikach izolowanych termicznie; 14 – łąka kwietna do koszenia kosą; 15 – trawnik – ewentualnie część użytkowa ogrodu (możliwość upraw ogrodniczych); 16 – siedlisko leśne charakterystyczne dla lokalnego naturalnego środowiska, łączące się z lasem na działkach od strony zachodniej.

Przekrój poprzeczny

1. Staw kąpielowy, a jednocześnie powierzchnia odbijająca.
2. Ogród zimowy.
3. Dwukondygnacyjna przestrzeń wspólna w centrum domu.
4. Pomieszczenia buforowe.